

Gouda-pipa med skrämärke och mästarsignatur samt nio olika stämplar, oftast placerade i värtan.

KORT OM KRITPIPOR

För marinarkæologer har kritpiporna alltid varit en välkänd och kär typ av fynd. Ofta förekommer de dessutom i rikliga mängder.

Piporna var mycket ömtåliga och gick fort sönder, varför rester av pip-huvuden och skaft är ett givet inslag på de maritima fyndplatserna från 1600-talet och ett par hundra år framöver.

Tobaksrökningen blev vanlig i Europa under 1600-talet. Tobaken röktes nästan uteslutande just i lerpipor av denna typ. Holländarna insåg direkt de pekuniära möjligheterna i pipproduktionen. Särskilt i staden Gouda tillverkades pipor i stor mängd. Pipmakarna bildade t o m ett eget skrä, där varje mästare hade en egen stämpel.

Under 1700-talet upprättades pipfabriker även i vårt land, som dock aldrig nådde holländsk kapacitet.

I början av perioden var tobaken dyr och piporna följaktligen små. Samtidigt var råmaterialet något grovt. Pipskaften blev korta och tjocka. Teknik och råvara förbättrades emellertid, och vid 1700-talets slut kunde piporna ha en längd på över halvmeter och vara försedda med relativt stora huvuden.

Under 1800-talet gick dock bruket av kritpipor tillbaka till förmån för andra mera lätthanterliga material, som porslin, sjöskum för att inte nämna trä.

Särskilt Erica arborea-buskens sega rötter, det s k bruyère-träet, har p g a sin hårdighet blivit nästintill allena rådande, även i våra dagar.

Litt. t ex Henning Henningsen: 1978. Sjömanden og tobakken. Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg. Årbog s 108f

Peter Linde: 1952. Lidt om kridtpiber. Danske museer. Aarbog for dansk kulturhistorisk museumsforening s 41f.

Ole Lisberg Jensen , Göteborg

KOM IHÅG KRITPIPSINVENTERINGEN(SE FÖRRA NUMRET)!!!